

Bronstijd

Tussen ...**1800**..voor Chr. en ...**600**....voor Chr. hadden de mensen hier ook werktuigen van ...**brons**...., waarmee beter en sneller gewerkt kon worden. Brons was heel erg duur; het is een mengsel van ...**koper**.... en ...**tin**....

IJzertijd

Ook werd wel ijzer gebruikt voor gereedschappen, maar ijzer was net als brons heel erg**duur**..... . Door de meeste stammen hier werd dan ook**steen**..... gebruikt, omdat dat veel goedkoper was.

De mensen in ons land

De mensen in ons land waren vooral ...**boeren**..... . Ze bleven meestal op dezelfde plaats wonen.

De bewoners:

- In**Zuid Limburg**..... leefden in 4000 voor Chr.**boeren**..... .
- In Drente de ...**Hunebedbouwers**..... .
- In Vlaardingingen in 2300 voor Chr. een zwervend volk met als hoofdmiddel van bestaan ...**visserij**..... .
- In Brabant 600 voor Chr. de**Kelten**..... . Zij waren**boeren**.... .

De Kelten en de Germanen

Rond**600**..... jaar voor Chr. woonden hier de Kelten en de Germanen.

Het waren ...**boeren**... met akkers en**vee**..... . Zij jaagden ook in de bossen en ze visten.

In**Friesland**..... en**Groningen**..... bouwden de Germanen heuvels om zich tegen het**water**..... te beschermen. Deze heuvels noemen we**terpen**..... of**wierden**..... of**warden**..... of**woerden**..... .

We vinden dit nog terug in bepaalde namen. Vul de onderstaande namen aan:

- Leeu**warden**.....
- Bol**sward**.....
- Hol**werd**.....
- Ure**terp**.....
- Her**werd**.....

De goden van de Germanen

De Germanen geloofden in vele goden. Voor bijna alles hadden zij een god. Ook de ...**zon**... en de**maan**..... (hemellichamen) werden vereerd. De dagen van de week zijn naar de Germaanse goden genoemd. Vul maar in:

❖ Zondag	zon ...	❖ Donderdag	Donar
❖ Maandag	maan ...	❖ Vrijdag	Frija
❖ Dinsdag	Tius	❖ Zaterdag	Saturnus ...
❖ Woensdag	Wodan		

Oude volksgebruiken

Nu bestaan nog steeds onderdelen van feesten, die afstammen van onder andere de Germanen.

- Oud en Nieuw toen: Met veel lawaai de ...**boze geesten**.... verjagen.
nu : Feest met veel ...**lawaai**..... (vuurwerk)
- (Palm)pasen toen: Een ...**kip**.. op een stok om de ...**goden**.... te eren.
Feest om het nieuwe jaar te vieren in het voorjaar.
Vuren om het land ...**vruchtbaar**..... te maken.
nu : Christelijk feest en paashazen
...**Eieren**.... eten en een broodkip.
Nu grote vuren in**Overijssel**..... (prov.)
- Sinterklaasfeest toen: Het feest van**Wodan**..... (god) met zijn zoon
...**Oel**..... (zwart door het kijken in ...**rookgaten**...)
nu : Het feest is samengevoegd met het feest van de heilige
.....**Sint Nicolaas**.....
- Kerstfeest toen: Feest van het ...**licht**.... om de ...**duisternis**....
weg te jagen + groene takken binnen om het voorjaar binnen
te halen.
nu : Samengevoegd met het feest van de geboorte van
...**Christus**... En een ...**boom**....
met lichtjes en een ...**Kerst**...stal.

Wat je in deze lessen geleerd hebt:

1. Welke volkeren woonden zoal hier in ons land tussen 4000 en 600 jaar voor Christus?
- **Hunebedbouwers; zwervend jagersvolk; Kelten; Friezen (Germanen)** _
2. Waar leefden zij van? **visvangst; akkerbouw en veeteelt.** _ _
3. Hoe beschermden zij zich tegen overstromingen? **Door het opwerpen van terpen,** _ _
- **wierden of warden.** _____ _
4. Aan welke plaatsnamen kunnen we dat nog zien? **Leeuwarden; Bolsward** _ _
- **Holwerd; Ureterp; Herwerd.** _____ _
5. Noem de goden van de Germanen: **Wodan; Donar; Freia; Tius; zon; maan.** _ _
- _____ _
6. Wat weet je van de volgende volksgebruiken?
- Oud en Nieuw: **vroeger met veel lawaai de boze geesten weggagen** _ _
- Pasen : **feest om het nieuwe leven in het voorjaar te vieren** _ _
- Sinterklaas : **Feest van Wodan met zijn zoon Oel; samengevoegd met heilige Nico.** _ _
- Kerstfeest : **Feest van het licht om de duisternis weg te jagen.** _ _
7. Hoe komen we aan de namen van de dagen van de week? Noem ze: _____ _
- **zondag: zon; maandag: maan; dinsdag: Tius; woensdag: Wodan; donderdag: Donar;** _
- **vrijdag: Freia; zaterdag: Saturnus.** _ _
8. Wat waren hunebedden eigenlijk? **Graven** _
9. Waarom werden in graven steeds grafgiften gestopt? **Omdat men toen geloofde,** _
- **dat de doden een lange reis moesten maken naar het hiernamaals en ook daar spullen nodig hadden.** _ _
10. Waarom heeft het hier lang geduurd, voor er veel ijzer gebruikt werd? _____ _
- **De volken hier waren arm en ijzer was heeeeeel duur.**